

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	14.07.2006
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	16.07.2006
Avaldamismärge:	

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus

Vastu võetud 27.03.2002
[RT I 2002, 36, 220](#)
 jõustunud vastavalt §-le 74.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.06.2002	RT I 2002, 57, 355	18.07.2002
15.07.2002	RT III 2002, 22, 251	15.07.2002
30.07.2002	RT I 2002, 68, 407	07.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
õiend, RT I 2002, 72		
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2004
21.01.2004	RT I 2004, 6, 32	14.02.2004
22.09.2004	RT I 2004, 71, 501	29.10.2004
19.04.2005	RT III 2005, 13, 128	19.04.2005
20.04.2005	RT I 2005, 25, 194	27.05.2005
09.06.2005	RT I 2005, 37, 281	10.07.2005
28.06.2005	RT I 2005, 47, 387	18.09.2005
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.06.2006
17.05.2006	RT I 2006, 26, 191	01.08.2006
07.06.2006	RT I 2006, 30, 231	14.07.2006

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Valimissüsteemi alused

(1) Kohaliku omavalitsuse volikogu (edaspidi *volikogu*) liikmete valimised on vabad, üldised, ühetaolised ja otsesed. Hääletamine on salajane.

(2) Igal valijal on üks hääl.

(3) Valimistulemused tehakse kindlaks proportsionaalsuse põhimõtte alusel.

§ 2. Valimiste aeg

Volikogu valitakse neljaks aastaks. Volikogu valimispäev on valimisaasta oktoobrikuu kolmas pühapäev. [[RT I 2005, 47, 387](#)- jõust. 18.09.2005]

§ 3. Täiendavate valimiste toimumise alused ja aeg

(1) Kui volikogu liikmete arv langeb alla volikogu koosseisu häälteenamuse saavutamiseks vajaliku arvu, korraldatakse valimisringkondades, mille nimekirjades rohkem volikogu asendusliikmeid ei ole, volikogu puuduolevate liikmete valimiseks täiendavad valimised.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolust teatab volikogu esimees või aseesimees, nende puudumisel vallavanem või linnapea maavanemale kolme päeva jooksul.

(3) Täiendavad valimised kuulutab välja maavanem oma korraldusega kooskõlastatult Vabariigi Valimiskomisjoniga kümne päeva jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teate saamisest. Valimised toimuvad hiljemalt 30. päeval pärast valimiste väljakuulutamist. Volikogu täiendavate valimiste päev on pühapäev.

(4) Valla või linna valimiskomisjon kehtestab oma otsusega kooskõlastatult Vabariigi Valimiskomisjoniga täiendavate valimiste toimingute tähtajad ning avalikustab need kolme päeva jooksul, arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

(5) Täiendavaid valimisi ei korraldata kohaliku omavalitsuse volikogu korralistele valimistele vahetult eelneval kolmekuulisel ajavahemikul.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 4. Uue kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste aeg

Uue kohaliku omavalitsuse üksuse tekkimisel kohalike omavalitsuse üksuste ühinemise või jagunemise tõttu korraldatakse moodustuva kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimised käesoleva seaduse §-s 2 ettenähtud ajal.

§ 5. Hääletamis- ja kandideerimisõigus

(1) Hääletamisõigus on Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 18-aastaseks ja kelle püsiv elukoht, see on elukoht, mille aadressiandmed on kantud Eesti rahvastikuregistrisse (edaspidi *rahvastikuregister*), asub vastavas vallas või linnas.

(2) Hääletamisõigus on välismaalasel, kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimustele ja kes:

[Punkti 1 sõnastus kuni 31. 07. 2006]

1) elab Eestis pikaajalise elaniku elamisloa alusel; [Punkti 1 sõnastus alates 1. 08. 2006]

1) elab Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel;

2) on valimispäevaks elanud seaduslikult vähemalt viis aastat vastavas vallas või linnas.

(3) Hääleõiguslik ei ole isik, kes on valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud.

(4) Hääletamisest ei võta osa isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud ja kannab karistust kinnipidamiskohas.

(5) Kandideerimisõigus on igal hääleõiguslikul Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kelle püsiv elukoht asub hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas.

(6) Volikogu liikmeks ei või kandideerida isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab karistust kinnipidamiskohas.

[RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

2. peatükk AGITATSIOON

§ 6. Agitatsiooni piirang

(1) Aktiivne agitatsioon on valimispäeval keelatud.

(2) Agitatsioon on keelatud hääletamisruumis ja ruumides, mille kaudu valija siseneb hääletamisruumi.

(3) Aktiivse valimisagitatsiooni ajaks loetakse aega alates kandidaatide registreerimise viimasest päevast.

[RT I 2002, 57, 355- jõust. 18.07.2002]

§ 6¹. Poliitilise välireklaami keeld

Üksikkandidaadi, erakonna või erakonna nimekirjas kandideeriva isiku, valimisliidu või valimisliidu nimekirjas kandideeriva isiku või nende logo või muu eraldusmärgi või programmi reklaamimine hooneel, rajatisel, ühistranspordivahendi või takso sise- või välisküljel ning muu poliitiline välireklaam on aktiivse agitatsiooni ajal keelatud.

[RT I 2005, 37, 281- jõust. 10.07.2005]

3. peatükk

VOLIKOGU LIIKMETE ARV, VALIMISRINGKONNAD JA -JAOSKONNAD

§ 7. Volikogu liikmete arvu määramine

(1) Volikogu järgmise koosseisu liikmete arvu määrab volikogu oma otsusega. Volikogu liikmete arv peab olema paaritu arv.

(2) Volikogus peab olema vähemalt seitse liiget. Liikmete arv määratakse rahvastikuregistri andmete põhjal, lähtudes valla- või linnaelanike arvust valimisaasta 1. juuni seisuga järgmiselt:

- 1) üle 2000 elaniku – vähemalt 13-liikmeline volikogu;
- 2) üle 5000 elaniku – vähemalt 17-liikmeline volikogu;
- 3) üle 10 000 elaniku – vähemalt 21-liikmeline volikogu;
- 4) üle 50 000 elaniku – vähemalt 31-liikmeline volikogu;
- 5) üle 300 000 elaniku – vähemalt 63-liikmeline volikogu.

(3) Volikogu liikmete arv määratakse hiljemalt 90. päeval enne valimispäeva.

(4) Volikogu avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse kolme tööpäeva jooksul, arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

[RT I 2005, 25, 194- jõust. 27.05.2005]

§ 8. Valimisringkondade moodustamine

(1) Volikogu moodustab valla või linna territooriumil ühe valimisringkonna.

(2) Mitu valimisringkonda võib moodustada:

- 1) üle 50 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuses;
- 2) viimase kahe valimisperioodi jooksul ühinemise või jagunemise teel tekkinud kohaliku omavalitsuse üksuses;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksuses, milles on moodustatud osavallad või linnaosad.

(3) Mandaatide arv moodustatavates valimisringkondades ei või olla väiksem kui kolm.

(4) Tallinnas moodustab volikogu valimisringkonnad linnaosade kaupa.

(5) Volikogu otsuses valimisringkondade moodustamise kohta määratakse ringkondade numeratsioon, piirid ning mandaatide arv igas ringkonnas.

(6) Valimisringkonnad moodustatakse hiljemalt 90. päeval enne valimispäeva.

(7) Volikogu avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud otsuse kolme tööpäeva jooksul, arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

§ 9. Mandaatide jaotamine valimisringkondade vahel

(1) Volikogu jaotab mandaadid valimisringkondade vahel, lähtudes valijate arvust rahvastikuregistri andmete põhjal valimisaasta 1. juuni seisuga, järgmiselt:

- 1) valijate koguarv jagatakse volikogu liikmete arvuga;
- 2) valimisringkonna valijate arv jagatakse käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehte tulemusena saadud arvuga;
- 3) iga valimisringkond saab mandaate vastavalt käesoleva lõike punkti 2 kohase tehte tulemusena saadud arvu täisosale;
- 4) käesoleva lõike punkti 3 alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse suurimate jääkide põhimõttel, lähtudes käesoleva lõike punktis 2 nimetatud tehete tulemusena saadud arvude murdosadest.

(2) Tallinnas jaotatakse vähemalt pool mandaatidest linnaosade vahel võrdselt, ülejäänud mandaadid käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtut järgides.

§ 10. Valimisjaoskondade moodustamine

(1) Hääletamise korraldamiseks moodustatakse valimisringkonna territooriumil valimisjaoskonnad.

(2) Valimisjaoskonnad moodustab valla- või linnavalitsus oma määrusega, milles määratakse kindlaks:

- 1) valimisjaoskondade numeratsioon;
- 2) valimisjaoskondade piirid;
- 3) hääletamisruumide asukohad;

4) vähemalt üks valimisjaoskond, kus valijad saavad hääletada väljaspool oma elukohajärgset jaoskonda (§ 47 lõige 2);

5) valimisjaoskond, kus saavad hääletada valijad, kelle elukohta andmed selles vallas või linnas on rahvastikuregistrisse kantud valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega.

(3) Valimisjaoskonnad on alalised. Riigikogu valimistel, kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel, Euroopa Parlamendi valimistel ning rahvahääletusel korraldatakse hääletamine samades valimisjaoskondades, kui valla- või linnavalitsus ei määra teisiti, muutes käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määrust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määrust võib valla- või linnavalitsus muuta hiljemalt 50. päeval enne valimispäeva, erakorralistel juhtudel pärast nimetatud tähtpäeva. Muudatustest teavitab valla- või linnavalitsus viivitamata Vabariigi Valimiskomisjoni ja rahvastikuregistri vastutavat töötajat.

(5) Valla- või linnavalitsus avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud andmed enne iga valimisi.

(6) Maakonna valimiskomisjon avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud andmed eelhääletamise algusele eelneval nädalal.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 11. Toimingud uue kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimise korral

(1) Uue kohaliku omavalitsuse üksuse valimisteks teevad asjaomased volikogud kokkuleppel järgmised toimingud:

1) määravad uue volikogu liikmete arvu, lähtudes käesoleva seaduse § 7 lõigetes 1 ja 2 ettenähtust ning uue valla või linna territooriumil elavate elanike arvust rahvastikuregistri andmete alusel määramise aasta 1. jaanuari seisuga;

2) moodustavad uue valla või linna territooriumil valimisringkonnad, lähtudes käesoleva seaduse § 8 lõigetes 1–5 ettenähtust.

(2) Mandaatide jaotamisel lähtutakse käesoleva seaduse § 9 lõigetes 1 ja 2 ettenähtust ning uue valla või linna territooriumil elavate valijate arvust rahvastikuregistri andmete alusel mandaatide jaotamise aasta 1. jaanuari seisuga.

(3) Asjaomased valla- või linnavalitsused moodustavad kokkuleppel valimisringkondade territooriumil valimisjaoskonnad, lähtudes käesoleva seaduse §-s 10 ettenähtust.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetatud otsused ja korraldused võtavad asjaomased valla- või linnavolikogud ja valla- või linnavalitsused vastu enne kõigi haldusterritoriaalse korralduse muutmist eeldavate dokumentide esitamist asjaomasele maavanemale või maavanematele.

4. peatükk VALIMISKOMISJONID

§ 12. Valimiskomisjonide liigid

(1) Volikogu valimisi korraldavad järgmised valimiskomisjonid:

- 1) Vabariigi Valimiskomisjon;
- 2) maakonna valimiskomisjonid;
- 3) valla ja linna valimiskomisjonid;
- 4) jaoskonnakomisjonid.

(2) Tallinnas ja Tartus täidavad maakonna valimiskomisjoni ülesandeid linna valimiskomisjonid.

§ 13. Valimiskomisjonide volituste kestus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni, maakonna valimiskomisjoni ning Tallinna ja Tartu linna valimiskomisjoni volituste kestus ja moodustamise kord nähakse ette Riigikogu valimise seaduses.

(2) Valla ja linna valimiskomisjonid ning jaoskonnakomisjonid moodustatakse enne volikogu valimist. Valla ja linna valimiskomisjonide ning jaoskonnakomisjonide volitused kestavad kuni komisjoni uue koosseisu nimetamiseni.

§ 14. Valimiskomisjoni liige

(1) Valla või linna valimiskomisjoni liikmeks võib olla Eesti kodanik või Euroopa Liidu kodanik, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 5 lõigete 1, 3 ja 4 kohaselt. Valla või linna valimiskomisjoni liige peab valdama eesti keelt.

(2) Jaoskonnakomisjoni liikmeks võib olla Eesti kodanik, Euroopa Liidu kodanik või välismaalane, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 5 lõigete 1–4 kohaselt. Jaoskonnakomisjoni liige peab valdama eesti keelt.

(3) Isik võib olla ühe valimiskomisjoni liige.

(4) Valimiskomisjoni liikme volitused lõpevad ennetähtaegselt:

- 1) kui ilmneb, et tal puudub hääletamisõigus käesoleva seaduse § 5 lõigete 1–4 kohaselt;
- 2) tema tagasiastumisega;
- 3) tema surmaga.

(5) Isiku võib ennetähtaegselt valimiskomisjoni liikme kohustustest vabastada tema nimetanud organ oma põhistatud otsusega kas oma algatusel või valimiskomisjoni ettepanekul.

(6) Valimiskomisjoni liikme volitused peatuvad:

- 1) tema asumisega valimisliidu moodustajaks või erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindajaks;
- 2) tema esitamisega volikogu liikmekandidaadiks registreerimiseks.

(7) Vabariigi Valimiskomisjon võib peatada maakonna valimiskomisjoni, valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni liikme volitused, kes on seadust rikkunud. Maakonna valimiskomisjon võib peatada valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni liikme volitused, kes on seadust rikkunud.

(8) Valimiskomisjoni liikme volitused taastuvad:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 6 punktis 1 ettenähtud juhul – valimistulemuste väljakuulutamise päevast;
- 2) käesoleva paragrahvi lõike 6 punktis 2 ettenähtud juhul – kandidaadi registreerimata jätmisele või kandideerimisest loobumisele järgnevast päevast või valimistulemuste väljakuulutamise päevast, kui kandidaat ei osutunud valituks.

(9) Valimiskomisjoni liige ei või teha agitatsiooni erakonna, valimisliidu ega kandidaadi poolt ega vastu.

(10) Valimiskomisjoni liige on oma ülesandeid täites sõltumatu. Valimiskomisjoni liige juhindub seadusest ja kõrgemalseisva valimiskomisjoni juhistest.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 15. Valimiskomisjoni töökorraldus

(1) Valimiskomisjoni töövorm on koosolek, mille kutsub kokku komisjoni esimees või tema äraolekul aseesimees, nende mõlema äraolekul valimiskomisjoni noorim liige.

(2) Valimiskomisjon on otsustusvõimeline, kui selle koosolekust võtab osa vähemalt pool komisjoni koosseisust, sealhulgas esimees või aseesimees.

(3) Valimiskomisjoni koosolek protokollitakse.

(4) Valimiskomisjoni koosolek on avalik. Igaühel on õigus tutvuda valimiskomisjoni otsusega ja komisjoni koosoleku protokolliga.

(5) Valimiskomisjon otsustab tema pädevuses olevaid asju poolthälte enamusega. Komisjoni liikme eriarvamus kantakse koosoleku protokollile.

(6) Kui valimiskomisjoni liikme volitused peatuvad või lõpevad, teatab esimees sellest esimesele asendusliikmele, kes asub täitma valimiskomisjoni liikme kohustusi.

(7) Valimiskomisjoni otsuse alusel võivad valimistoimingutes osaleda ka asendusliige ja muu isik.

(8) Kui Vabariigi Valimiskomisjoni põhiliige ei saa komisjoni koosolekust osa võtta, asendab teda asendusliige, kellel on kõik põhiliikme õigused ja kohustused, välja arvatud esimehe või aseesimehe õigused ja kohustused.

(9) Valimiskomisjoni liikme või asendusliikme või komisjoni abistava isiku tööleping või teenistussuhe peatatakse valimiste korraldamise ajaks valimiskomisjoni ettepaneku alusel.

§ 16. Valimiskomisjoni abistamine

(1) Riigi- ja kohaliku omavalitsuse organ ning ameti- ja muu asutus on kohustatud oma pädevuse piires valimiskomisjone valimiste korraldamisel abistama.

(2) Valimiskomisjonil on õigus pöörduda valimiste korraldamisega seonduvas küsimuses kirjalikult riigi- või kohaliku omavalitsuse organi või ameti- või muu asutuse poole. Valimiskomisjoni pöördumisele tuleb vastata kolme tööpäeva jooksul, arvates selle saamisest.

§ 17. Vabariigi Valimiskomisjoni pädevus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni ülesanne on tagada volikogude valimiste ühetaolisus, juhendada teisi valimiskomisjone ja valvata nende tegevuse järele ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.

(2) Vabariigi Valimiskomisjonil on õigus:

- 1) teha ettekirjutusi maakonna valimiskomisjoni, valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toimingu või maakonna valimiskomisjoni või valla või linna valimiskomisjoni otsuse puuduste kõrvaldamiseks;
- 2) peatada maakonna valimiskomisjoni, valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toiming või maakonna valimiskomisjoni või valla või linna valimiskomisjoni otsuse kehtivus;
- 3) tunnistada maakonna valimiskomisjoni või valla või linna valimiskomisjoni otsus kehtetuks ja vajaduse korral teha ettekirjutus uue otsuse tegemiseks;
- 4) tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas, valimisringkonnas või vallas või linnas kehtetuks ning korraldada kordushääletamine, kui seaduserikkumine mõjutas või võis hääletamistulemusi oluliselt mõjutada.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon annab määruksi käesoleva paragrahvi lõikes 4 ettenähtud juhtudel. Vabariigi Valimiskomisjoni määruksel kirjutab alla esimees. Määrus jõustub kolmandal päeval, arvates Riigi Teatajas avaldamisest.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon kehtestab oma määruksiga:

- 1) kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise korra;
- 1¹) valimisliidu registreerimise avalduse vormi;
- 2) kandidaatide registreerimise avalduse vormi, kandidaatide ringkonnanimikirja vormi, kandideerimisavalduse vormi ja kandidaadi ankeedi vormi;
- 3) Euroopa Liidu kodaniku hääleõiguslikkusest teavitamise teatise vormi;
- 4) valijate nimekirja vormi ;
- 5) hääletamise korraldamise ning hääletamis- ja valimistulemuste kindlakstegemise korra;
- 6) hääletamisedeli vormi;
- 7) hääletamis- ja valimistulemuste protokollide vormid ;
- 8) vaateleja staatuse;
- 9) valimiste korraldamiseks eraldatud raha kasutamise korra ;
- 10) [kehtetu – RT I 2004, 6, 32- jõust. 14.02.2004]

(5) Vabariigi Valimiskomisjoni pädevuses oleva üksikküsimuse lahendamiseks võtab Vabariigi Valimiskomisjon vastu otsuse. Otsusele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisega.

(6) Vabariigi Valimiskomisjoni määrus, otsus ja juhis on maakonna valimiskomisjonile, valla ja linna valimiskomisjonile ning jaoskonnakomisjonile kohustuslikud.

(7) Vabariigi Valimiskomisjon esitab Riigikohtule protesti valla või linna valimiskomisjoni otsuse tühistamiseks osas, millega registreeriti isik volikogu liikmeks, juhul kui on ilmnunud, et see volikogu liige ei vasta käesoleva seaduse § 5 lõikes 5 või 6 ettenähtud nõuetele.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 18. Maakonna valimiskomisjoni pädevus

(1) Maakonna valimiskomisjoni ülesanne on juhendada valla ja linna valimiskomisjone ning jaoskonnakomisjone, valvata nende tegevuse järele ning täita muid käesolevast seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Maakonna valimiskomisjonil on õigus:

- 1) teha ettekirjutusi valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toimingu või valla või linna valimiskomisjoni otsuse puuduste kõrvaldamiseks;
- 2) peatada valla või linna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toiming või valla või linna valimiskomisjoni otsuse kehtivus;
- 3) tunnistada valla või linna valimiskomisjoni otsus kehtetuks ning vajadusel teha ettekirjutus uue otsuse tegemiseks.

(3) Maakonna valimiskomisjoni pädevuses oleva üksikküsimuse lahendamiseks võtab maakonna valimiskomisjon vastu otsuse. Otsusele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisega.

(4) Maakonna valimiskomisjoni otsus ja juhis on valla ja linna valimiskomisjonile ning jaoskonnakomisjonile kohustuslikud.

§ 19. Valla ja linna valimiskomisjoni moodustamine

(1) Valla ja linna valimiskomisjonil on kuni seitse liiget.

(2) Valla ja linna valimiskomisjoni liikmed nimetatakse hiljemalt 90. päeval enne valimispäeva.

(3) Valla ja linna valimiskomisjoni esimees on valla- või linnasekretär. Valla ja linna valimiskomisjoni liikmed nimetab oma otsusega volikogu valla- või linnasekretäri ettepanekul. Volikogu nimetab valla- või linnasekretäri

ettepanekul ka kuni kaks asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal volikogu määratud järjekorras asuvad nende komisjoniliikmete asemele, kelle volitused on peatunud või lõppenud.

(4) Valla ja linna valimiskomisjoni aseesimehe valib komisjon oma liikmete hulgast.

(5) Valla ja linna valimiskomisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagab valla- või linnavalitsus.

(6) Valla ja linna valimiskomisjoni asukoha määrab valla- või linnavalitsus ning avalikustab selle.

(7) Valla ja linna valimiskomisjon määrab oma tööaja ning avalikustab selle. Ajavahemikus kandidaatide registreerimiseks esitamise algusest kuni kandidaatide registreerimiseni peab valimiskomisjon töötama igal tööpäeval.

§ 20. Valla ja linna valimiskomisjoni pädevus

(1) Valla ja linna valimiskomisjoni ülesanne on registreerida käesoleva seaduse nõuete kohaselt esitatud kandidaadid, teha kindlaks valla või linna hääletamis- ja valimistulemused, juhendada jaoskonnakomisjone ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.

(2) Valla ja linna valimiskomisjoni pädevuses olevate üksikküsimuste lahendamiseks võtab valimiskomisjon vastu otsuseid. Otsusele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisega.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 21. Jaoskonnakomisjoni moodustamine

(1) Jaoskonnakomisjoni esimehe ja kuni kaheksa liiget nimetab volikogu oma otsusega hiljemalt 20. päeval enne valimispäeva.

(2) Pooled jaoskonnakomisjoni liikmetest nimetab volikogu valla- või linnasekretäri ettepanekul ning ülejäänud liikmed valimistel osalevate erakondade ja valimisliitude esitatud isikute seast. Erakond või valimisliit esitab ühe jaoskonnakomisjoni liikmekandidaadi valla- või linnasekretärile hiljemalt 45. päeval enne valimispäeva. Esitamiseks peab olema kandidaadi nõusolek. Kui erakonnad või valimisliidud kandidaate ei esita või kui esitatud kandidaatide arv on väiksem erakondade ja valimisliitude kandidaatide hulgast nimetatavate jaoskonnakomisjoni liikmete arvust, nimetab volikogu ülejäänud liikmed samuti valla- või linnasekretäri ettepanekul.

(3) Volikogu nimetab valla- või linnasekretäri ettepanekul ka vähemalt kaks asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal volikogu määratud järjekorras asuvad nende komisjoniliikmete asemele, kelle volitused on peatunud või lõppenud.

(4) Jaoskonnakomisjoni aseesimehe valib komisjon oma liikmete hulgast.

(5) Jaoskonnakomisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagab valla- või linnavalitsus.
[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 22. Jaoskonnakomisjoni pädevus

Jaoskonnakomisjoni ülesanne on korraldada hääletamine ja teha kindlaks hääletamistulemused valimisjaoskonnas ning täita muid käesolevast seadusest tulenevaid ülesandeid.

§ 23. Toimingud uue kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimise korral

(1) Uue kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimisteks nimetavad asjaomased volikogud kokkuleppel asjaomaste valla- või linnasekretärade ettepanekul valla või linna valimiskomisjoni liikmed ja asendusliikmed käesoleva seaduse § 19 lõigetes 1 ja 3 ettenähtut järgides.

(2) Valla või linna valimiskomisjoni esimehe ja aseesimehe valib komisjon oma liikmete seast. Komisjoni esimehe volitused kestavad kuni uue kohaliku omavalitsuse üksuse valla- või linnasekretäri ametissenimetamiseni.

(3) Asjaomased volikogud nimetavad kokkuleppel asjaomaste valla- või linnasekretärade ettepanekul jaoskonnakomisjonide liikmed käesoleva seaduse § 21 lõigetes 1 ja 3 ettenähtut järgides. Jaoskonnakomisjoni esimehe ja aseesimehe valib komisjon oma liikmete seast.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetatud otsused võtavad asjaomased valla- või linnavolikogud vastu enne kõigi haldusterritoriaalse korralduse muutmist eeldavate dokumentide esitamist asjaomasele maavanemale või maavanematele.

5. peatükk VALIJATE ARVESTUS

§ 24. Valijate arvestuse pidamine

- (1) Valijate arvestust peetakse rahvastikuregistris.
 - (2) Rahvastikuregistri pidamise korra näeb ette seadus.
 - (3) Valijate arvestust peetakse isiku kohta rahvastikuregistrisse kantud järgmiste andmete alusel:
 - 1) ees- ja perekonnanimi;
 - 2) sünniaeg;
 - 3) isikukood;
 - 4) kodakondsuse andmed;[Punkti 5 sõnastus kuni 31. 07. 2006]
 - 5) välismaalase pikaajalise elaniku elamisloa olemasolu;[Punkti 5 sõnastus alates 1. 08. 2006]
 - 5) välismaalase pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse olemasolu;
 - 6) teovõimetuks tunnistamise andmed;
 - 7) elukoha andmed.
- [RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

§ 25. Euroopa Liidu kodaniku teavitamine hääleõiguslikkusest volikogu valimistel

- (1) Rahvastikuregistri vastutav töötleja korraldab teatise koostamise ja saatmise Euroopa Liidu kodanikule, kellel on vastavalt käesoleva seaduse § 5 lõigetele 1, 3 ja 4 õigus hääletamisest osa võtta, hiljemalt 70. päeval enne valimispäeva.
 - (2) Teatisele kantakse:
 - 1) valija ees- ja perekonnanimi;
 - 2) valija sünniaasta;
 - 3) elukoha aadress;
 - 4) teave valija hääletamis- ja kandideerimisõiguse teostamise korra kohta;
 - 5) teave kandideerimise ja hääletamise korra kohta.
- [RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 26. Valijakaart

- (1) Rahvastikuregistri vastutav töötleja korraldab valijakaardi koostamise ja saatmise valijale hiljemalt 20. päeval enne valimispäeva. Valijakaarti ei saadeta valijale, kelle elukoha andmed on kohaliku omavalitsuse üksuse algatusel rahvastikuregistrisse kantud valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega.
 - (2) Valijakaardile kantakse:
 - 1) valija ees- ja perekonnanimi;
 - 2) valija sünniaasta;
 - 3) valija elukoha aadress;
 - 4) selle valla või linna nimi ning valimisjaoskonna number, mille valijate nimekirja valija kantakse;
 - 5) hääletamise aeg ja koht eelhääletamise päevadel ja valimispäeval.
 - (3) Valija, kes 15. päeval enne valimispäeva ei ole valijakaarti saanud või kelle valijakaardile kantud andmetes on vigu, võib pöörduda avaldusega valla- või linnasekretäri poole selgituse saamiseks või vigade parandamiseks. Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijakaardi koostanud isikuga viivitamata läbi ja vastab avaldusele kirjalikult kolme tööpäeva jooksul, arvates avalduse saamise päevast.
- [RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 27. Valijate nimekiri

- (1) Rahvastikuregistri vastutav töötleja korraldab rahvastikuregistri andmete alusel iga valimisjaoskonna valijate nimekirja koostamise ja trükkimise ning selle jaoskonnakomisjonidele kättetoimetamise hiljemalt seitsmendaks päevaks enne valimispäeva. Valijate elektroonilised nimekirjad edastatakse Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt seitsmendaks päevaks enne valimispäeva.
- (2) Valijate nimekirja koostamise aluseks on käesoleva seaduse § 24 lõikes 3 ettenähtud andmed valimispäevale eelneva 30. päeva seisuga. Valijate nimekirja koostamisel võetakse arvesse ka käesoleva seaduse § 24 lõike 3 punktides 1–6 nimetatud andmetes pärast valimispäevale eelnevat 30. päeva tehtud muudatused. Elukoha aadressiandmetes pärast valimispäevale eelnevat 30. päeva tehtud muudatusi arvesse ei võeta.
- (3) Valijate nimekirja ei kanta isikut, kelle kohus on karistusregistri andmetel süüdi mõistnud kuriteos ja kes valimispäevale eelneva 30. päeva seisuga kannab valimispäevani vanglakaristust.
- (4) Valija kantakse selle valimisjaoskonna valijate nimekirja, mille territooriumil asub tema rahvastikuregistrisse kantud elukoht 30. päeval enne valimispäeva. Kui valija elukoha andmed on kantud

rahvastikuregistrisse valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega, kantakse valija käesoleva seaduse § 10 lõike 2 punkti 5 alusel määratud valimisjaoskonna valijate nimekirja.

(5) Valijate nimekirja kantakse valija kohta järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) elukoha aadress.

(6) Valijad kantakse valijate nimekirja nende perekonnanimede tähestikulises järjekorras.

(7) Valijate nimekirja koostaja kirjutab valijate nimekirjale alla hiljemalt seitsmendal päeval enne valimispäeva ning jaoskonnakomisjoni esimees valimispäeval pärast hääletamise lõppemist.

(8) Valijate nimekirju säilitatakse alaliselt arhiivis.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 28. Valijate nimekirja avalikkus

(1) Valija võib kontrollida enda kohta valijate nimekirja kantud andmete õigsust.

(2) Pärast valimispäeva võivad valijate nimekirjaga põhjendatud huvi korral selleks vajalikus ulatuses tutvuda erakondade ja valimisliitude volitatud esindajad ning üksikkandidaadid ja nende volitatud esindajad, samuti võib neid kasutada teaduslikul eesmärgil.

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 29. Valijate nimekirja kantud andmete õigsuse kontrollimine ja vea parandamine

(1) Kui valija leiab, et tema kohta valijate nimekirja kantud andmetes on viga, esitab ta vigade parandamise avalduse jaoskonnakomisjonile, kes edastab selle viivitamata valla- või linnasekretärile.

(2) Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijate nimekirja koostajaga läbi, vastab avaldajale ning teavitab avalduse läbivaatamise tulemustest jaoskonnakomisjoni.

(3) Vea valijate nimekirjas parandab jaoskonnakomisjon valla- või linnasekretäri teatise alusel.

(4) Kui jaoskonnakomisjonile esitatud dokumentidest nähtub üheselt, et valijate nimekirjas on viga, võib selle parandada jaoskonnakomisjon ise. Vea parandamisest tuleb viivitamata teatada valla- või linnasekretärile.

§ 30. Valijate nimekirjas muudatuste tegemine

(1) Valijate nimekirjas tehakse muudatus üksnes juhul, kui:

- 1) valijate nimekirja tuleb kanda isik, keda ei ole üheski valijate nimekirjas, kuid kellel käesoleva seaduse kohaselt on õigus hääletamisest osa võtta;
- 2) valijate nimekirjast tuleb kustutada isik, kellel ei ole õigust hääletamisest osa võtta.

(2) Valijate nimekirjas muudatuse tegemiseks esitab isik rahvastikuregistrisse kandmiseks või valijate arvestuse aluseks olevate registriandmete muutmiseks avalduse valla- või linnasekretärile. Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijate nimekirja koostajaga läbi ja vastab isikule viivitamata.

(3) Kui isik kantakse rahvastikuregistrisse või kui muudetakse valijate arvestuse aluseks olevaid registriandmeid selliselt, et see toob kaasa isiku kandmise valijate nimekirja, teavitab valla- või linnasekretär sellest jaoskonnakomisjoni viivitamata.

(4) Muudatusi valijate nimekirjas teeb jaoskonnakomisjon valla- või linnasekretäri teatise alusel.

(5) Kui valla- või linnasekretär jätab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud avalduse rahuldamata, võib avaldaja esitada valla- või linnasekretäri toiminguga peale kaebuse oma elukohajärgsele halduskohtule. Kaebus esitatakse valla- või linnasekretärile, kes edastab selle 24 tunni jooksul asukohajärgsele halduskohtule koos omapoolsete kirjalike selgitustega.

(6) Halduskohus peab kaebuse läbi vaatama ja tegema otsuse kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse saamise päevast.

(7) Halduskohus teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada ning teha valla- või linnasekretärile ettekirjutus korraldada isiku kandmine rahvastikuregistrisse või muuta valijate arvestuse aluseks olevaid registriandmeid.

(8) Kui halduskohus kaebuse rahuldab, kantakse isik viivitamata rahvastikuregistrisse või muudetakse tema andmeid ning see tehakse jaoskonnakomisjonile viivitamata teatavaks.

6. peatükk

KANDIDAATIDE REGISTREERIMISEKS ESITAMINE JA REGISTREERIMINE

§ 31. Erakond

[15.07.2002. a Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsus nr 3-4-1-7-02 tunnistas lõike 1 vastuolus olevaks põhiseaduse §-dega 11, 12 ja § 156 lg-ga 1]

(1) Volikogu valimistel võib osaleda erakond, kes on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse hiljemalt kandidaatide registreerimiseks esitamise viimasel päeval.

(2) Justiitsminister saadab Vabariigi Valimiskomisjonile erakondade nimekirja hiljemalt 70. päeval enne valimispäeva. Nimekirja kantakse erakonnad, kes on mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris 80. päeval enne valimispäeva.

(3) Erakond osaleb volikogu valimistel oma nime all.

(4) Erakond esitab kandidaatide registreerimiseks esitamisel valla või linna valimiskomisjonile kirjaliku teatise, milles on erakonna volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid. Teatisele kirjutab alla mittetulundusühingute seaduse (RT I 1996, 42, 811; 1998, 96, 1515; 1999, 10, 155; 23, 355; 67, 658; 2000, 55, 365; 88, 576; 2001, 56, 336; 93, 565) või erakonna põhikirja kohaselt erakonda esindama õigustatud isik. Kui erakonda ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 2 märgitud nimekirjas, esitab erakond tõendi ka selle kohta, et ta on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse.

(5) Erakond võib volitada vallas või linnas ennast esindama kuni kaks isikut.

[15.07.2002. a Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsus nr 3-4-1-7-02 – RT III 2002, 22, 251 – jõust. 15.07.2002]

§ 31¹. Valimisliit

(1) Hääleõiguslikud Eesti kodanikud ja Euroopa Liidu kodanikud võivad moodustada valimisliidu. Kodanik võib volikogu valimistel olla ainult ühe valimisliidu moodustajaks.

(2) Valimisliit esitatakse valla või linna valimiskomisjonile registreerimiseks varemalt 60. päeval ja hiljemalt 45. päeval enne valimispäeva.

(3) Valimisliidu registreerimiseks esitab valimisliidu volitatud esindaja valla või linna valimiskomisjonile avalduse. Avalduses märgitakse:

1) valla või linna nimi, mille volikogu valimisteks valimisliit moodustatakse;

2) valimisliidu nimi;

3) kuni kahe volitatud esindaja nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid;

4) valimisliidu moodustanud hääleõiguslike Eesti kodanike ja Euroopa Liidu kodanike nimed, isikukoodid ja allkirjad;

5) soovi korral muud valimisliidu tegevust puudutavad andmed.

(4) Valimisliidu nimi ei või olla ebaesteetiline ega eksitav. Eelmistel volikogu valimistel registreeritud valimisliidu nime võib kasutada juhul, kui üle poole eelmise valimisliidu moodustajatest on ka uue valimisliidu moodustajateks. Keelatud on valimisliidu nimena kasutada erakonna või mõne muu valimisliidu nime või sellega eksitavalt sarnast nime.

(5) Valla või linna valimiskomisjon registreerib nõuetekohaselt registreerimiseks esitatud valimisliidu kolme päeva jooksul pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 märgitud dokumentide saamist.

(6) Valla või linna valimiskomisjon ei registreeri valimisliitu, kui selle registreerimiseks esitamise tähtaja jooksul ei ole esitatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 märgitud dokumente või neis on puudusi või vigu või kui käesolevast seadusest tulenevalt ei ole valimisliidu moodustamine lubatud.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 32. Üksikkandidaat

[15.07.2002. a Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsus nr 3-4-1-7-02 tunnistas lõike 1 vastuolus olevaks põhiseaduse §-dega 11, 12 ja § 156 lg-ga 1]

(1) Üksikkandidaadina registreerimiseks võib end esitada ning registreerimiseks vajalikke toiminguid teha iga kandideerimisõiguslik isik (§ 5 lõiked 5 ja 6). Teise isiku võib üksikkandidaadina registreerimiseks esitada

ning registreerimiseks vajalikke toiminguid sellekohase volikirja alusel teha iga isik, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 5 lõigete 1, 3 ja 4 kohaselt.

(2) Üsikkandidaadi võib registreerimiseks esitada ainult ühes valimisringkonnas.

[15.07.2002. a Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsus nr 3-4-1-7-02 – RT III 2002, 22, 251 – jõust. 15.07.2002]

§ 33. Kandideerimisdokumendid

(1) Kandideerimisdokumendid on:

1) kandideerimisavaldus;
2) kandidaadi ankeet.[15.07.2002. a Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsus nr 3-4-1-7-02 tunnistab lõike 2 p 1 vastuolus olevaks põhiseaduse §-dega 11, 12 ja § 156 lg-ga 1]

(2) Kandideerimisavalduses isik:

1) väljendab oma soovi kandideerida erakonna või valimisliidu nimekirjas või üsikkandidaadina;
2) kinnitab, et ta vastab käesolevas seaduses volikogu liikmekandidaadile esitatud nõuetele.

(3) Kandidaadi ankeedis tuleb esitada järgmised andmed:

1) ees- ja perekonnanimi;
2) isikukood;
3) erakondlik kuuluvus;
4) elukoha aadress;
5) sidevahendite numbrid.

(3¹) Euroopa Liidu kodanik esitab kandidaadi ankeedis täiendavalt kodakondsuse andmed.

(4) Kandidaadi ankeedis võib esitada järgmised andmed:

1) sünnikoht;
2) haridus ja eriala ning õppeasutuse nimetus ja lõpetamise aeg;
3) teaduskraad;
4) töökoht;
5) amet.

(5) Valla või linna valimiskomisjon ei avalda kandidaadi isikukoodi, elukoha aadressi ega sidevahendite numbreid.

(6) Kandidaat kasutab kandideerimisel oma nimena üksnes ees- ja perekonnanime.

(7) Kandideerimisavaldus ja kandidaadi ankeet allkirjastatakse kandidaadi poolt.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 34. Kandidaatide ringkonnanimikirja

(1) Erakond ja valimisliit koostavad kandidaatide ringkonnanimikirja.

(2) Isik võib kandideerida ainult ühes valimisringkonnas.

(3) Isik võib kandideerida ainult ühe erakonna või valimisliidu kandidaatide ringkonnanimikirjas. Kandidaatide nimekirjas ei või kandideerida üsikkandidaadina registreerimiseks esitatud isik.

(4) Erakond või valimisliit võib ühes valimisringkonnas registreerimiseks esitada ainult ühe kandidaatide ringkonnanimikirja.

(5) Kandidaatide järjestuse ringkonnanimikirjas määrab erakond või valimisliit.

(6) Kandidaatide ringkonnanimikirjale kirjutavad alla erakonna või valimisliidu kõik volitatud esindajad.

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 35. Kandidaatide registreerimiseks esitamine

(1) Kandidaatide registreerimiseks esitamine algab 60. päeval enne valimispäeva. Erakond võib esitada oma kandidaadid pärast käesoleva seaduse § 31 lõikes 4 nimetatud teatise esitamist ja valimisliit pärast valimisliidu registreerimist.

(2) Kandidaatide registreerimiseks esitamine lõpeb valimispäevale eelneval 40. päeval kell 18.00.

(3) Kandidaatide registreerimiseks esitab erakond või valimisliit valla või linna valimiskomisjonile:

- 1) kandidaatide registreerimise avalduse;
- 2) kandidaatide ringkonnanimikirjad;
- 3) iga kandidaadi kandideerimisdokumendid (§ 33 lõige 1).

(4) Üksikkandidaat esitab valla või linna valimiskomisjonile:

- 1) kandidaadi registreerimise avalduse;
- 2) kandideerimisdokumendid (§ 33 lõige 1).

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 36. Dokumentide vastuvõtmine ja tagastamine

(1) Valla või linna valimiskomisjon peab kandidaatide registreerimiseks esitamise kohta arvestust.

(2) Kandidaatide registreerimise dokumendid annab üle erakonna või valimisliidu volitatud esindaja. Üksikkandidaadi registreerimise dokumendid annab üle üksikkandidaat või tema volitatud esindaja.

(3) Kui valla või linna valimiskomisjonile ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, esitatud dokumentides on vigu, neis on andmeid puudu või nad ei ole Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased, teeb dokumentide vastuvõtja dokumentide esitajale ettepaneku esitada nõutavad dokumendid või andmed või vormikohased dokumendid või parandada vead. Kõik esitatud dokumendid tagastatakse.

(4) Kui erakond, valimisliit või üksikkandidaat soovib kandidaatide registreerimise dokumentides teha muudatusi, tagastab valla või linna valimiskomisjon kõik esitatud dokumendid ning nende uuesti esitamisel loetakse dokumendid esmakordselt esitatuiks.

(5) Kui kandidaat kustutatakse isikliku avalduse alusel registreerimiseks esitatud kandidaatide nimekirjast, tagastab valla või linna valimiskomisjon talle kandideerimisdokumendid ja teavitab sellest erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindajat. Erakond või valimisliit kandidaatide registreerimise dokumente uuesti esitama ei pea.

(6) Kui erakond, valimisliit või üksikkandidaat esitab dokumendid valimispäevale eelneval 40. päeval enne kella 18.00 ning selgub, et ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, et dokumentides on andmeid puudu või ei ole need Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased või esitatud dokumentides on vigu, mida ei ole võimalik kohe parandada, võetakse dokumendid vastu. Dokumentide vastuvõtja teeb dokumentide esitajale ettepaneku esitada puuduvad dokumendid või andmed või Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased dokumendid või parandada vead. Sellisel juhul peab erakond, valimisliit või üksikkandidaat nõutava toiminguga tegema hiljemalt valimispäevale eelneval 38. päeval enne kella 18.00.

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 37. Kandidaatide registreerimine

(1) Valla või linna valimiskomisjon registreerib kõik käesoleva seaduse nõuete kohaselt registreerimiseks esitatud isikud nende registreerimiseks esitamise järjekorras pärast kandidaatide registreerimiseks esitamise tähtaja lõppemist hiljemalt 35. päeval enne valimispäeva.

(2) Kandidaadile antakse registreerimisnumber. Registreerimisnumbrid algavad 101-st ja need antakse kandidaatidele erakondade ja valimisliitude nimekirjade kaupa. Üksikkandidaatidele antakse registreerimisnumbrid pärast erakondade ja valimisliitude kandidaatidele numbrite andmist. Numbrite andmise järjekord erakondade ja valimisliitude vahel ning üksikkandidaatide vahel selgitatakse liisu heitmisega.

(3) Kui käesoleva seaduse § 36 lõikes 6 nimetatud tähtaja jooksul ei ole erakond, valimisliit või üksikkandidaat teinud valla või linna valimiskomisjoni nõutud toiminguid, jätab valla või linna valimiskomisjon registreerimata:

- 1) kõik erakonna või valimisliidu poolt registreerimiseks esitatud kandidaadid, kui puuduvad käesoleva seaduse § 35 lõike 3 punktis 1 või 2 nimetatud dokumendid, neis on vigu või need ei ole vormikohased;
- 2) kandidaadi, kelle dokumente või andmeid on puudu, kelle dokumentides on vigu või kelle dokumendid ei ole vormikohased.

(4) Kandidaadi registreerimata jätmise kohta võtab valla või linna valimiskomisjon vastu põhistatud otsuse.

(5) Valla või linna valimiskomisjon tühistab kandidaadi registreerimise otsuse, kui:

- 1) kandidaat loobub kandideerimast kirjaliku avalduse alusel, mille ta võib esitada kolme päeva jooksul pärast registreerimist;
- 2) kandidaat sureb;
- 3) tõendatakse, et kandidaat ei vasta käesoleva seaduse § 5 lõikes 5 või 6 ettenähtud nõuetele.

(6) Valla või linna valimiskomisjon registreerib varem registreerimata jäetud isiku pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega, kui ta leiab, et isik vastab käesoleva seaduse § 5 lõigetes 5 ja 6 ettenähtud nõuetele, või kui maakonna valimiskomisjoni, Vabariigi Valimiskomisjoni või Riigikohtu otsusega on tunnustatud kehtetuks otsus, millega kandidaat jäeti registreerimata.

(7) Registreerimisotsust võib tühistada ja registreerimata jäetud isikut registreerida hiljemalt eelhääletamise algusele eelneval päeval.
[RT I 2004, 71, 501- jõust. 29.10.2004]

§ 38. Kandidaatide täiendav registreerimiseks esitamine

(1) Kui mõnes valimisringkonnas on registreerimiseks esitatud kandidaate niisama palju või vähem, kui selles ringkonnas on mandaate, pöördub valla või linna valimiskomisjon erakondade ja selles vallas või linnas registreeritud valimisliitude poole ettepanekuga kandidaatide täiendavaks esitamiseks ning valijate poole üksikkandidaatide täiendavaks esitamiseks. Täiendavalt esitatud kandidaadid registreeritakse koos esialgselt registreerimiseks esitatud kandidaatidega hiljemalt 15. päeval enne valimispäeva.

(2) Kandidaatide täiendavaks registreerimiseks esitamisel ja registreerimisel tuleb järgida käesoleva seaduse §-de 35–37 nõudeid.

(3) Kui 15. päeval enne valimispäeva on mõnes valimisringkonnas kandidaate registreerimiseks esitatud niisama palju või vähem, kui selles ringkonnas on mandaate, võtab valla või linna valimiskomisjon vastu otsuse valimiste kuni ühe kuu võrra edasilükkamise kohta selles valimisringkonnas. Sellisel juhul koostab ja avalikustab valla või linna valimiskomisjon samaaegselt ka valimiste korraldamise ajakava.

(4) Valimiste edasilükkamise korral käesoleva seaduse §-des 46–51 ettenähtud ei kohaldata.
[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 39. Valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri ja kõikide volikogude liikmekandidaatide nimekiri

(1) Valla või linna valimiskomisjon koostab pärast kandidaatide registreerimist valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja.

(2) Valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja kantakse kandidaadid erakondade ja valimisliitude ringkonnanimikirjade kaupa registreerimisnumbrite järjekorras. Ringkonnanimikirja ette märgitakse selle esitanud erakonna või valimisliidu nimi. Üksikkandidaadid kantakse valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja pärast erakondade ja valimisliitude ringkonnanimikirju registreerimisnumbrite järjekorras.

(3) Valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja märgitakse iga kandidaadi kohta tema registreerimisnumber ja nimi. Kui ühes valimisringkonnas kandideerib mitu samanimelist kandidaati, märgitakse koondnimekirja ka nende sünniaeg.

(4) Valla või linna valimiskomisjon edastab valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjad Vabariigi Valimiskomisjonile. Vabariigi Valimiskomisjon koostab kõikide volikogude liikmekandidaatide nimekirja.

(5) Valla või linna valimiskomisjon teavitab kõigist valla või linna kandidaatide koondnimekirja parandustest ja muudatustest viivitamata Vabariigi Valimiskomisjoni. Vabariigi Valimiskomisjon teavitab parandustest ja muudatustest teisi valimiskomisjone. Valimiskomisjonid teevad kõikide volikogude liikmekandidaatide nimekirja asjakohased parandused ja muudatused. Kandidaatide nimekirju ei muudeta pärast eelhääletamise algust.

[RT I 2004, 71, 501- jõust. 29.10.2004]

7. peatükk HÄÄLETAMISE KORD

§ 40. Hääletamisruum

(1) Hääletamine valimisjaoskonnas korraldatakse valla- või linnavalitsuse määratud hääletamisruumis. Hääletamiseks valimispäeval ja eelhääletamise päevadel võib määrata erinevad hääletamisruumid.

(2) Hääletamisruumis on hääletamisedelite väljaandmise kohad, hääletamiskabiinid ja hääletamiskast. Valimisjaoskonnas, kus korraldatakse väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletamist, on eelhääletamise ajal hääletamisruumis eraldi hääletamiskabiin ja hääletamiskast väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate jaoks. Hääletamisruumis on välja pandud selle valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri.

(3) Hääletamisruumis peab korda jaoskonnakomisjon. Jaoskonnakomisjoni liikme seaduslikud suulised korraldused on kohustuslikud kõigile hääletamisruumis viibivatele isikutele.

§ 41. Hääletamiskabiin

- (1) Hääletamiskabiin peab võimaldama salajast hääletamist.
- (2) Hääletamiskabiinis on laud ja kirjutusvahend. Hääletamiskabiini seinal on selle valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri.

§ 42. Hääletamiskast

- (1) Jaoskonnakomisjon kontrollib hääletamiskasti ja pitseerib selle enne hääletamise algust. Enne eelhääletamise algust pitseeritud hääletamiskasti kasutatakse üksnes eelhääletamisel.
- (2) Hääletamiskasti ava on kaetud. See avatakse üksnes hääletamisedeli kasti laskmiseks.
- (3) Eelhääletamise päeval pitseerib jaoskonnakomisjon pärast hääletamise lõppemist eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti ava.

§ 43. Hääletamisedel

- (1) Hääletamisedeli vormi kehtestab Vabariigi Valimiskomisjon.
- (2) Vabariigi Valimiskomisjon korraldab hääletamisedelite valmistamise ning jaoskonnakomisjonidele kättetoimetamise.
- (3) Pärast hääletamisedelite kättesaamist paneb jaoskonnakomisjon sedelitele jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi.

§ 44. Hääletamise aeg

- (1) Valimispäeval algab hääletamine kell 9.00 ja lõpeb kell 20.00.
- (2) Eelhääletamine toimub:
 - 1) kolmeteistkümnendast päevast kuni üheksanda päevani enne valimispäeva maakonna valimiskomisjoni määratud valimisjaoskonnas. Hääletamine algab kell 12.00 ja lõpeb kell 20.00;
 - 2) kuuendast päevast kuni neljanda päevani enne valimispäeva kõigis valimisjaoskondades. Hääletamine algab kell 12.00 ja lõpeb kell 20.00;
 - 3) kuuendast päevast kuni neljanda päevani enne valimispäeva elektrooniliselt. Hääletamine algab kuuendal päeval enne valimispäeva kell 9.00 ja kestab ööpäevaringselt kuni hääletamise lõpuni neljandal päeval enne valimispäeva kell 20.00.
- (3) Kodus hääletamine korraldatakse käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel valimispäeval.
- (4) Kinnipidamiskohas hääletamine korraldatakse käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 ettenähtud päeval.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 45. Hääletamine

- (1) Valija hääletab selles valimisjaoskonnas, mille valijate nimekirja ta on kantud, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 47–51 ettenähtud juhtudel.
- (2) Hääletamisedeli saamiseks esitab valija jaoskonnakomisjonile isikut tõendava dokumendi. Hääletamisedeli saamise kohta annab valija allkirja valijate nimekirja.
- (3) Valija täidab hääletamisedeli hääletamiskabiinis.
- (4) Valija kirjutab hääletamisedelile selleks ettenähtud kohta ühe oma elukohajärgse valimisringkonna kandidaadi registreerimisnumbri, kelle poolt ta hääletab.
- (5) Valija täidab hääletamisedeli ise. Kui valija füüsilise puude tõttu ei ole võimeline hääletamisedelit ise täitma, võib seda tema palvel ja tema juuresolekul teha teine valija, kuid mitte tema elukohajärgse valimisringkonna kandidaat.
- (6) Valija ei või hääletamisedelit hääletamisruumist välja viia. Kui valija rikub hääletamisedeli, on tal õigus saada jaoskonnakomisjonilt uus sedel. Valija peab rikutud või kasutamata hääletamisedeli jaoskonnakomisjonile tagastama.
- (7) Pärast hääletamisedeli täitmist murrab valija sedeli kokku ning annab selle jaoskonnakomisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud hääletamisedeli välisküljele jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi.
- (8) Valija laseb hääletamisedeli hääletamiskasti ise. Kui valija füüsilise puude tõttu ei ole võimeline hääletamisedelit ise hääletamiskasti laskma, võib seda tema palvel teha teine valija tema juuresolekul.

[RT I 2006, 30, 231- jõust. 14.07.2006]

§ 46. Eelhääletamine

- (1) Eelhääletamine toimub käesoleva seaduse §-s 45 ettenähtud korras.
- (2) Eelhääletamise õigus on valijate nimekirjas oleval valijal, kes selleks eelhääletamise päevaks on saanud 18-aastaseks.
- (3) Eelhääletamist korraldavad vähemalt kolm jaoskonnakomisjoni liiget.
- (4) Jaoskonnakomisjoni liige märgib hääletanud valija kohta valijate nimekirja hääletamise kuupäeva.
- (5) Jaoskonnakomisjon hoiab hääletamiskasti ja valimisdokumente eelhääletamise päevadel ja sellele järgnevatel päevadel selliselt, et neile pääsevad ligi üksnes jaoskonnakomisjoni liikmed.

§ 47. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuva eelhääletamise erisused

- (1) Valijal on eelhääletamise päevadel (§ 44 lõige 2) võimalik hääletada väljaspool oma elukohajärgset valimisjaoskonda maakonna valimiskomisjoni või valla- või linnavalitsuse poolt määratud valimisjaoskonnas.
- (2) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuvat hääletamist korraldab valla- või linnavalitsuse määratud jaoskonnakomisjon. Valla- või linnavalitsus võib määrata jaoskonnakomisjoni, kes korraldab lisaks eelhääletamisele hääletamist ainult valija asukohas (§ 49) või kinnipidamiskohas (§ 51).
- (3) Maakonna valimiskomisjon, välja arvatud Harju Maakonna Valimiskomisjon ja Tartu Maakonna Valimiskomisjon, määrab oma otsusega hiljemalt 45. päeval enne valimispäeva vähemalt ühe maakonnakeskuses paikneva valimisjaoskonna, kus valijad saavad hääletada väljaspool oma elukohajärgset jaoskonda käesoleva seaduse § 44 lõike 2 punktis 1 ettenähtud päevadel. Maakonna valimiskomisjon avalikustab oma otsuse hiljemalt eelhääletamise algusele eelneval nädalal.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 48. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuv eelhääletamine hääletamisruumis

- (1) Väljaspool oma elukohajärgset valimisjaoskonda hääletamisruumis hääletada sooviv valija esitab jaoskonnakomisjoni liikmele isikut tõendava dokumendi ning ta kantakse väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletajate nimekirja.
- (2) Jaoskonnakomisjoni liige annab valijale hääletamisedeli, kaks ümbrikku ja valija elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja. Valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate nimekirja.
- (3) Valija täidab hääletamisedeli käesoleva seaduse § 45 lõigetes 3–6 ettenähtud järgides.
- (4) Valija paneb sedeli ühte jaoskonnakomisjoni liikme antud ümbrikku. Viimase paneb valija jaoskonnakomisjoni liikme antud teise ümbrikku. Valimisele ümbrikule kirjutab valija või jaoskonnakomisjoni liige valija nime, isikukoodi ja valija elukoha aadressi. Ümbriku laseb valija väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate sedelitele ettenähtud hääletamiskasti.

§ 49. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda valija asukohas toimuv eelhääletamine

- (1) Kui väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletada sooviv valija tervises seisundi või muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada valimisjaoskonnas asuvas hääletamisruumis, võib ta kuni eelhääletamise viimase päeva kella 16.00-ni esitada kirjaliku taotluse oma asukohas hääletamiseks asukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või käesoleva seaduse § 47 lõikes 2 ettenähtud jaoskonnakomisjonile. Jaoskonnakomisjon registreerib taotluse. Valla- või linnavalitsus registreerib taotluse ja edastab taotluse vastavale jaoskonnakomisjonile.
- (2) Hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 45 lõigetes 4–6 ning § 48 lõigetes 1, 2 ja 4 ettenähtud järgides.

§ 50. Elektrooniline hääletamine

- (1) Valija saab käesoleva seaduse § 44 lõike 2 punktis 3 ettenähtud päevadel hääletada elektrooniliselt Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel. Valija hääletab ise.
- (2) Valija tõendab oma isikut isikutunnistusele kantud digitaalset tuvastamist võimaldava sertifikaadi alusel.

(3) Pärast valija isiku tuvastamist kuvatakse veebilehel valijale tema elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja.

(4) Valija märgistab oma elukohajärgse valimisringkonna selle kandidaadi nime, kelle poolt ta hääletab, ning kinnitab hääletamist digitaalallkirja andmisega isikutunnistusele kantud digitaalallkirjastamist võimaldava sertifikaadi alusel.

(5) Valija saab veebilehel teate hääle vastuvõtmise kohta.

(6) Valijal on õigus oma elektrooniliselt antud häält muuta:

1) hääletades uuesti elektrooniliselt käesoleva seaduse § 44 lõike 2 punktis 3 ettenähtud ajal;

2) hääletades hääletamisedeliga kuuendast päevast kuni neljanda päevani enne valimispäeva käesoleva seaduse §-des 46–49 või §-s 51 ettenähtud korras.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 51. Hääletamine kinnipidamiskohas

(1) Kinnipidamiskohas korraldatakse hääletamine käesoleva seaduse § 44 lõike 2 punktis 2 ettenähtud päevadel.

(2) Kinnipidamiskoha juhtkond esitab taotluse hääletamise korraldamiseks käesoleva seaduse § 47 lõikes 2 ettenähtud korras määratud jaoskonnakomisjonile.

(3) Hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 45 lõigetes 4–6 ning § 48 lõigetes 1, 2 ja 4 ettenähtut järgides.

(4) Hääletamistulemuste kindlakstegemisel arvestatakse kinnipidamiskohas eelhääletanud valijate hääli käesoleva seaduse §-s 53 ettenähtut järgides.

[RT I 2004, 6, 32- jõust. 14.02.2004]

§ 52. Kodus hääletamine

(1) Kui valija oma tervises seisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda kodus hääletamist.

(2) Kodus hääletamise korraldamiseks esitab valija elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või jaoskonnakomisjonile kuni valimispäeva kella 16.00-ni kirjaliku taotluse, mille jaoskonnakomisjon registreerib. Kui taotlus esitatakse valla- või linnavalitsusele, registreerib see taotluse ja edastab asjaomasele jaoskonnakomisjonile.

(3) Kodus hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 45 lõigetes 1, 2, 4, 5, 6 ja 8 ettenähtut järgides.

(4) Kodus hääletav valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja kodus hääletavate valijate nimekirja.

§ 53. Eelhääletamise ajal väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda antud häälte arvestamine

(1) Jaoskonnakomisjon pakib väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanud valijate hääletamisedelitega ümbrikud maakondade kaupa, Tallinna ja Tartu linna kaupa ja edastab need oma asukohajärgsele maakonna valimiskomisjonile.

(2) Maakonna valimiskomisjon edastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hääletamisedelitega ümbrikud Vabariigi Valimiskomisjoni kaudu asjaomastele maakonna valimiskomisjonidele hiljemalt teisel päeval enne valimispäeva.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud korras teistelt maakonna valimiskomisjonidelt saadud hääletamisedelitega ümbrikud edastab maakonna valimiskomisjon asjaomastele jaoskonnakomisjonidele hiljemalt valimispäevale eelneval päeval.

(4) Saanud hääletamisedelitega ümbrikud käesoleva paragrahvi lõikes 3 ettenähtud korras, kontrollib jaoskonnakomisjon, kas valija on kantud valimisjaoskonna valijate nimekirja ja kas valija ei ole hääletanud mitu korda. Kontrollimise juures peab olema vähemalt kolm jaoskonnakomisjoni liiget.

(5) Kui valija ei ole kantud valimisjaoskonna valijate nimekirja või on hääletanud väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda mitu korda, jätab jaoskonnakomisjon kõik valija hääletamisedeliga ümbrikud arvestamata.

(6) Kui valija on hääletanud ühe korra, teeb jaoskonnakomisjoni liige valijate nimekirja märke eelhääletamise kohta.

(7) Pärast käesoleva paragrahvi lõigetes 4, 5 ja 6 ettenähtud toiminguid avab jaoskonnakomisjon välimised ümbrikud ning laseb sisemised hääletamisedelitega ümbrikud eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti ja pitseerib hääletamiskasti ava uuesti.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 53¹. Elektrooniliselt antud hääle arvestamine

- (1) Mitme elektrooniliselt antud hääle puhul (§ 50 lõige 6) arvestatakse valija viimasena antud häält.
- (2) Pärast elektroonilise hääletamise lõppu koostab Vabariigi Valimiskomisjon valimisjaoskondade kaupa elektrooniliselt hääletanud valijate nimekirja ning edastab maakonna valimiskomisjonidele hiljemalt teisel päeval enne valimispäeva. Maakonna valimiskomisjon edastab nimekirja jaoskonnakomisjonidele hiljemalt valimispäevale eelneval päeval.
- (3) Kui valija on hääletanud elektrooniliselt, teeb jaoskonnakomisjoni liige valijate nimekirja märke elektroonilise hääletamise kohta.
- (4) Kui valija on hääletanud nii elektrooniliselt kui hääletamissedeliga, arvestatakse valija hääletamissedelit. Jaoskonnakomisjon saadab Vabariigi Valimiskomisjonile asjakohase teatise, mille alusel Vabariigi Valimiskomisjon tühistab valija elektrooniliselt antud hääle.
- (5) Kui valija on hääletanud mitu korda väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ja elektrooniliselt, jäetakse kõik valija hääletamissedeliga ümbrikud ja elektrooniliselt antud hääled arvestamata. Jaoskonnakomisjon saadab Vabariigi Valimiskomisjonile asjakohase teatise, mille alusel Vabariigi Valimiskomisjon tühistab valija elektrooniliselt antud hääle.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

8. peatükk **HÄÄLETAMIS- JA VALIMISTULEMUSTE** **KINDLAKSTEGEMINE**

§ 54. Hääletamistulemuste kindlakstegemine jaoskonnakomisjonis

- (1) Jaoskonnakomisjon avab valimispäeval kasutatud hääletamiskastid pärast hääletamise lõppemist. Avamise juures peab olema üle poole jaoskonnakomisjoni koosseisust.
- (2) Enne hääletamiskastide avamist peab jaoskonnakomisjon üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud, samuti valijate tagastatud rikutud hääletamissedelid. Hääletamissedelid kustutatakse sedeli nurga äralõikamisega.
- (3) Enne hääletamiskasti avamist teeb jaoskonnakomisjon valijate nimekirjade alusel kindlaks nimekirjadesse kantud valijate arvu ja nimekirjadesse hääletamissedeli saamise kohta antud allkirjade alusel sedeli saanud valijate arvu ning kannab need vormikohasesse protokollis.
- (4) Hääletamiskasti avades kontrollitakse sellel oleva pitsati jäljendi seisukorda.
- (5) Kodus hääletanute hääletamissedelite välisküljele pannakse jaoskonnakomisjoni pitsati jäljend ning sedelid pannakse hääletamisruumis hääletanute hääletamissedelite hulka.
- (6) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanute hääletamissedelite välisküljele pannakse jaoskonnakomisjoni pitsati jäljend ning need sedelid pannakse koos eelhääletanute hääletamissedelitega valimispäeval hääletanute sedelite hulka.
- (7) Jaoskonnakomisjon teeb hääletamiskastides olnud sedelite alusel kindlaks hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute sedelite arvu ning kandidaatidele, erakondadele ja valimisliitudele antud hääle arvu ning kannab need vormikohasesse protokollis.
- (8) Kehtetuks tunnistatakse hääletamissedel:
 - 1) millel ei ole jaoskonnakomisjoni pitsati kaht jäljendit;
 - 2) millele ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit või millele on neid kirjutatud rohkem kui üks;
 - 3) millele kirjutatud numbriga kandidaati ei kandideeri selles valimisringkonnas;
 - 4) millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber on parandatud või
 - 5) millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber ei ole loetav.
- (9) Kui hääletamissedelile ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit, kuid valija tahe on üheselt arusaadav, loetakse hääletamissedel kehtivaks.
- (10) Hääletamistulemuste kindlakstegemise kohta koostatakse vormikohane protokoll. Protokollile kirjutab alla komisjoni esimees. Protokollis märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.

(11) Pärast hääletamistulemuste kindlakstegemist pakitakse kehtivad sedelid kandidaatide kaupa, eraldi pakkidesse pannakse kehtetud sedelid, valijatele välja andmata jäänud sedelid ja valijate tagastatud rikutud sedelid. Pakile märgitakse, millise valimisjaoskonna sedelid, millised ja kui palju neid pakis on. Märkele kirjutab alla jaoskonnakomisjoni esimees.

(12) Hääletamissedelid, valijate nimekirjad, hääletamistulemuste protokollid ning komisjoniliikmete eriarvamused edastatakse viivitamata valla või linna valimiskomisjonile.

(13) Hääletamistulemused tehakse jaoskonnakomisjonis kindlaks avalikult.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 54¹. Eelhääletamisel antud hääle lugemine

(1) Jaoskonnakomisjon avab eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti eelhääletamisel antud hääle lugemiseks valimispäeval mitte enne kella 19.00. Avamise juures peavad olema vähemalt kolm komisjoni liiget või asendusliiget.

(2) Eelhääletamisel antud hääled loetakse hääletamisruumist eraldi asuvas ruumis.

(3) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanute hääletamissedeleid sisaldavad sisemised ümbrikud avatakse ning neid arvestatakse eelhääletamise tulemuste kokkuvõtete tegemisel ja hoitakse eraldi teistest hääletamissedelitest kuni neile jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi panemiseni.

(4) Eelhääletamise tulemuste kohta koostatakse kokkuvõte, millele kirjutab alla komisjoni esimees.

(5) Eelhääletamise tulemusi ei avaldata enne kella 20.00.

(6) Eelhääletamisel antud hääle lugemine valimisjaoskonnas on avalik. Hääle lugemise juures viibivad isikud peavad täitma jaoskonnakomisjoni liikmete suulisi korraldusi. Hääletelugemise juures viibivad isikud ei või võtta ruumi, kus hääli loetakse, kaasa sidevahendeid ega lahkuda sealt enne kella 20.00.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 54². Elektrooniliselt antud hääle lugemine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon teeb elektroonilise hääletamise tulemused kindlaks valimispäeval mitte enne kella 19.00.

(2) Hääle lugemise juures peab viibima vähemalt pool Vabariigi Valimiskomisjoni koosseisust, sealhulgas komisjoni esimees või aseesimees.

(3) Hääletamistulemused tehakse Vabariigi Valimiskomisjonis kindlaks avalikult, käesoleva seaduse § 54¹ lõikes 6 sätestatud piiranguid arvestades.

(4) Hääletamistulemusi ei avalikustata enne kella 20.00.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon edastab hääletamistulemused valla või linna valimiskomisjonile viivitamata.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 55. Hääletamistulemuste kindlakstegemine valla ja linna valimiskomisjonis

(1) Jaoskonnakomisjonidelt laekunud protokollide alusel ning elektrooniliselt hääletanud valijate hääletamistulemuste alusel teeb valla või linna valimiskomisjon iga valimisringkonna kohta kindlaks valijate nimekirjadesse kantud valijate arvu, hääletamissedeli saanud valijate arvu, hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute hääletamissedelite arvu ning kandidaatidele, erakondadele ja valimisliitudele antud hääle arvu. Saadud tulemust kontrollitakse hääletamissedelite ülelugemise teel.

(2) Kui hääletamissedelite ülelugemise teel saadud arvud erinevad jaoskonnakomisjoni protokollis olevatest, märgib valla või linna valimiskomisjon oma protokollis lisas erinevused ja neid tinginud asjaolud. Jaoskonnakomisjoni protokollis ei muudeta. Lõplike hääletamistulemuste kohta teeb otsustuse valla või linna valimiskomisjon.

(3) Valla või linna hääletamistulemuste kindlakstegemise kohta koostab valla või linna valimiskomisjon vormikohase protokollis, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Protokollis märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaaeg.

(4) [Kehtetu – RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

(5) Hääletamistulemused tehakse valla või linna valimiskomisjonis kindlaks avalikult.
[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 56. Valimistulemuste kindlakstegemine

- (1) Iga valimisringkonna kohta arvutatakse lihtkvoot, mis saadakse valimisringkonnas antud kehtivate häälte arv jagamisel selle ringkonna mandaatide arvuga.
- (2) Valituks osutub kandidaat, kellele antud häälte arv ületab lihtkvoodi või on sellega võrdne.
- (3) Valimisringkonnas lihtkvoodi alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse nimekirjamandaatidena nende erakondade ja valimisliitude vahel, kelle kandidaadid kogusid vastavas vallas või linnas kokku vähemalt 5 protsenti häältest.
- (4) Nimekirjamandaatide jaotamiseks reastatakse kandidaadid ringkonnanimikirjades vastavalt igähele antud häälte arvule. Kui vähemalt kahele kandidaadile on antud võrdne arv hääli, reastatakse ettepoole kandidaat, kes paiknes nimekirjas tagapool. Sama erakonna või valimisliidu ringkonnanimikirjas olevate kandidaatide hääled liidetakse.
- (5) Nimekirjamandaadid jaotatakse modifitseeritud d'Hondti jagajate meetodil jagajate jadadega $1, 2^{0,9}, 3^{0,9}, 4^{0,9}$ jne. Seejuures jäetakse iga erakonna või valimisliidu võrdlusarvude arvutamisel vahele nii mitu jada esimest elementi, kui mitu mandaati sai erakond või valimisliit vastavas valimisringkonnas lihtkvoodi alusel. Kui vähemalt kahe erakonna või valimisliidu võrdlusarvud on võrdsed, saab mandaadi erakond või valimisliit, kelle kandidaadid paiknesid valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas tagapool.
- (6) Ümberreastatud kandidaatidega ringkonnanimikirjas (lõige 4) saab nimekirjamandaadi kandidaat, kes on selles nimekirjas eespool. Mandaatide jaotamisel jäetakse vahele need kandidaadid, kes osutusid valituks lihtkvoodi alusel.
- (7) Erakond või valimisliit ei või saada rohkem mandaate, kui on tema ringkonnanimikirjas kandidaate.
- (8) Kui erakonna või valimisliidu kandidaat sureb pärast eelhääletamise algust, jäävad temale antud hääled sellele erakonnale või valimisliidule. Kui üksikkandidaat sureb pärast eelhääletamise algust, siis temale antud hääli valimistulemuste kindlakstegemisel ei arvestata.
- (9) Kui valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas on ainult üksikkandidaadid, osutuvad valituks enim hääli saanud kandidaadid. Kui vähemalt kahele kandidaadile on antud võrdne arv hääli, osutub valituks kandidaat, kes paiknes valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas tagapool.
- (10) Kui pärast mandaatide jaotamist lihtkvoodi alusel ja nimekirjamandaatidena on osa mandaate jaotamata, osutub valituks ülejäänud kandidaatidest enim hääli saanu.
- (11) Valimistulemuste kohta koostab valla või linna valimiskomisjon protokoll, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Protokoll märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaaeg.
- (12) Valimistulemused tehakse valla või linna valimiskomisjonis kindlaks avalikult.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

9. peatükk VOLIKOGU TÄIENDAVATE VALIMISTE ERISUSED

§ 57. Täiendavate valimiste erisused

- (1) Täiendavad valimised viiakse läbi käesoleva seaduse kohaselt käesolevas peatükis ettenähtud erisusi arvestades.
- (2) Täiendavatel valimistel saavad hääletamisest osa võtta isikud, kes vastavad käesoleva seaduse § 5 lõigetes 1–4 ettenähtud tingimustele ja kelle püsiv elukoht, see tähendab elukoht, mille aadressiandmed on kantud rahvastikuregistrisse, asub valimiste väljakuulutamise päeval selles vallas või linnas.
- (3) Täiendavatel valimistel saavad kandideerida isikud, kes vastavad käesoleva seaduse § 5 lõigetes 5 ja 6 ettenähtud tingimustele ja kelle püsiv elukoht, see tähendab elukoht, mille aadressiandmed on kantud rahvastikuregistrisse, asub valimiste väljakuulutamise päeval selles vallas või linnas.
- (4) Täiendavateks valimisteks uut valla või linna valimiskomisjoni ega uusi jaoskonnakomisjone ei moodustata.
- (5) Täiendavate valimiste korral peab kandidaatide registreerimiseks esitamiseks ja registreerimiseks jääma kokku vähemalt 15 päeva.

(6) Kui täiendavate valimiste ettevalmistamiseks ja korraldamiseks valla- või linnaeelarves vahendeid ei jätku, kaetakse valimistega seotud kulud maavanema taotlusel ja näidatud ulatuses riigieelarvest. Täiendavate valimiste läbiviimiseks riigieelarvest saadud eraldi peetakse kinni vastava valla või linna järgmise aasta eelarvest. Vabariigi Valitsusel on õigus vähendada tagasimakstavat summat või vabastada vald või linn tagasimaksmise kohustusest.

(7) Täiendavatel valimistel ei kohaldata käesoleva seaduse §-des 46–51 ettenähtut.

10. peatükk VALIMISTE KULUD

§ 58. Valimiste korraldamise kulud

(1) Valla- või linnavalitsuse, valla ja linna valimiskomisjoni ning jaoskonnakomisjoni kulud, mis on seotud valimiste korraldamisega, kaetakse valla- või linnaeelarvest.

(2) Vabariigi Valimiskomisjoni ja maakonna valimiskomisjoni kulud kaetakse riigieelarvest.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon koostab Vabariigi Valimiskomisjoni ja maakonna valimiskomisjonide valimiskulude eelarve projekti.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon otsustab eelarve kulude jaotuse, lähtudes riigieelarves määratud eraldiste suurusest.

(5) Valijate arvestusega (5. peatükk) seotud kulud kaetakse riigieelarvest Siseministeeriumi eelarves selleks ettenähtud rahast.

§ 59. Erakonna, valimisliidu ja üksikkandidaadi valimiskampania rahastamise aruanne

(1) Erakond ja valimisliit esitavad korruptsioonivastase seaduse § 14 lõikes 2 nimetatud Riigikogu komisjonile ühe kuu jooksul, arvates valimispäevast, aruande valimiskampania kulude ning kasutatud vahendite päritolu kohta (edaspidi *aruanne*). Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõikes 2 nimetatud Riigikogu komisjon avalikustab aruanded.

(2) Üksikkandidaat esitab aruande valla või linna valimiskomisjonile ühe kuu jooksul, arvates valimispäevast. Valla või linna valimiskomisjon avalikustab aruanded.

(3) [Kehtetu – RT I 2002, 57, 355- jõust. 18.07.2002]

(4) Kui nimekirjas kandideerinud isik tegi valimiskampaniaks kulutusi erakonna või valimisliidu kampania kuludest eraldi, peab aruanne sisaldama andmeid ka nende kulude kohta. Nimetatud kuludele kohaldatakse vastavalt erakonna või valimisliidu aruande kohta ettenähtut.

(5) [Kehtetu – RT I 2003, 90, 601- jõust. 01.01.2004]

(6) Aruanne koosneb vahendite päritolu osast ja kulude osast.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud komisjonil on õigus nõuda täiendavaid dokumente valimisliidu moodustajate ja valimisliidus kandideerinud isikute poolt tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 59¹. Valimisliidu rahalised vahendid

(1) Valimisliidu tegevust rahastatakse valimisliidu moodustajate, valimisliidu nimekirjas kandideerijate ja teiste füüsiliste isikute annetustest.

(2) Varjatud annetuseks loetakse mis tahes kaupade, teenuste, varaliste ja mittevaraliste õiguste loovutamist valimisliidu moodustajatele ja valimisliidu nimekirjas kandideerijatele tingimustel, mis ei ole kättesaadavad teistele isikutele.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 60. Valimiskampaniaks kasutatud vahendid

(1) Erakond, valimisliit ja üksikkandidaat märgivad aruandes:

- 1) vahendite laekumise kuupäeva;
- 2) vahendite liigi;
- 3) vahendite väärtuse kroonides;
- 4) vahendite eraldaja nime ja isiku- või registrikoodi.

(2) Erakonnale laekunud vahendite liigid on:

- 1) erakonna põhikirjaga kehtestatud liikmemaksud;
- 2) füüsiliste isikute annetused;
- 3) eraldised riigieelarvest;
- 4) tulu erakonna varalt;
- 5) laen või krediit erakonnaseaduse (RT I 1994, 40, 654; 1996, 37, 739; 42, 811; 1998, 59, 941; 1999, 27, 393; 2002, 21, 117; 29, 174; 42, 264; 57, 355; 102, 602; 2003, 4, 22; 90, 601) § 12¹ lõikes 4 sätestatud tingimustel.

(2¹) Valimisliidule laekunud vahendite liigid on:

- 1) füüsiliste isikute annetused;
- 2) pärand;
- 3) laen;
- 4) isiklikud vahendid.

(3) Üksikkandidaadile laekunud vahendite liigid on:

- 1) annetus (rahaline annetus, mitterahaline annetus ja tegevustoetus);
- 2) pärand;
- 3) laen;
- 4) isiklikud vahendid.

(4) Anonüümsed ja varjatud annetused on keelatud.

[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 61. Valimiskampaania kulud

(1) Erakond, valimisliit ja üksikkandidaat märgivad aruandes:

- 1) kulutuse tegemise kuupäeva;
- 2) makse saaja nime ja isiku- või registrikoodi;
- 3) makse aluseks oleva arve numbrit;
- 4) mille eest maksti;
- 5) makse summa kroonides.

(2) Kulude liigid on:

- 1) reklaamikulud (eraldi märgitakse kulutused trükistele, telereklaamile, raadioreklaamile ning reklaamile ajalehtedes ja ajakirjades);
- 2) suhtekorralduskulud;
- 3) kulud publikatsioonidele;
- 4) transpordikulud;
- 5) rendikulud;
- 6) avalike ürituste korraldamise kulud;
- 7) sidekulud;
- 8) postikulud;
- 9) muud kulud.

(3) Kuluaruandes märgitakse ka andmed tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete kohta. Tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete tasumise kohta esitavad erakond, valimisliit ja üksikkandidaat täiendava aruande.

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

11. peatükk KAEBUSED

§ 62. Kaebuse mõiste

Käesoleva seaduse tähenduses on kaebus maakonna valimiskomisjonile või Vabariigi Valimiskomisjonile esitatav käesoleva seaduse nõuete kohaselt vormistatud taotlus vaadata läbi ja tühistada valimiskomisjoni otsus või tunnistada seadusevastaseks valimiskomisjoni toiming.

§ 63. Nõuded kaebusele

(1) Kaebus vormistatakse kirjalikult ning selles märgitakse:

- 1) selle organi nimi, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kaebuse esitaja nimi, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) andmed vaidlustatava otsuse kohta või vaidlustatava toiminguga kirjeldus;
- 4) selgelt väljendatud taotlus;
- 5) kaebuse põhistus;

6) kuupäev.

(2) Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Erakonna või valimisliidu kaebusele kirjutab alla erakonna või valimisliidu volitatud esindaja.

(3) Kui kaebus ei vasta käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 ettenähtud nõuetele või kui kaebus on esitatud käesoleva seaduse §-des 64 ja 65 ettenähtud korda rikkudes, võib organ, kellele kaebus esitatakse, jätta selle läbi vaatamata ning tagastada kaebuse selle esitajale.
[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

§ 64. Jaoskonnakomisjoni toimingu ja valla või linna valimiskomisjoni otsuse või toimingu peale kaebuse esitamise ja kaebuse läbivaatamise kord

(1) Kui üksikisik, kandidaat, valimisliit või erakond (edaspidi *huvitatud isik*) leiab, et jaoskonnakomisjoni toiminguga või valla või linna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada kaebuse maakonna valimiskomisjonile.

(2) Kaebus tuleb esitada maakonna valimiskomisjonile kolme päeva jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud otsuse või toimingu tegemisest.

(3) Maakonna valimiskomisjon peab kaebuse läbi vaatama ja selle kohta otsuse tegema kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse laekumisest. Maakonna valimiskomisjon edastab otsuse kaebuse esitajale viivitamata.

(4) Kaebus vaadatakse läbi avalikult. Maakonna valimiskomisjon teatab kaebuse esitajale kaebuse läbivaatamise aja ja koha.

(5) Maakonna valimiskomisjon teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada;
- 3) kaebus rahuldada osaliselt.

(6) Kui maakonna valimiskomisjon kaebuse rahuldab, võib ta otsustada:

- 1) peatada jaoskonnakomisjoni või valla või linna valimiskomisjoni liikme tegevuse, kes on seadust rikkunud;
- 2) tühistada valla või linna valimiskomisjoni otsuse või tunnistada jaoskonnakomisjoni toimingu või valla või linna valimiskomisjoni otsuse või toimingu seadusevastaseks ning teha jaoskonnakomisjonile või valla või linna valimiskomisjonile ettekirjutuse seaduserikkumise kõrvaldamiseks;
- 3) teha Vabariigi Valimiskomisjonile ettepaneku tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas kehtetuks ning korraldada valimisjaoskonnas kordushääletamine, kui seaduserikkumine mõjutas või võis hääletamistulemusi oluliselt mõjutada.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 65. Maakonna valimiskomisjoni otsuse või toimingu peale kaebuse esitamise ja kaebuse läbivaatamise kord

(1) Kui huvitatud isik leiab, et maakonna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada kaebuse Vabariigi Valimiskomisjonile. Isik, kelle käesoleva seaduse § 64 lõikes 1 nimetatud kaebuse jättis maakonna valimiskomisjon rahuldamata, võib esitada kaebuse Vabariigi Valimiskomisjonile.

(2) Kaebus esitatakse vaidlustatava otsuse või toimingu teinud või vaidlustatud toimingu peale esitatud kaebuse läbi vaadanud maakonna valimiskomisjonile käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud otsuse või toimingu tegemisest alates kolme päeva jooksul. Maakonna valimiskomisjon edastab kaebuse omapoolse kirjaliku selgitusega viivitamata Vabariigi Valimiskomisjonile.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon peab kaebuse läbi vaatama ja selle suhtes otsuse tegema kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse laekumisest. Vabariigi Valimiskomisjon edastab otsuse kaebuse esitajale viivitamata.

(4) Kaebus vaadatakse läbi avalikult. Vabariigi Valimiskomisjon teatab kaebuse esitajale kaebuse läbivaatamise aja ja koha.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada;
- 3) kaebus rahuldada osaliselt.

(6) Kui Vabariigi Valimiskomisjon kaebuse rahuldab, võib ta otsustada:

- 1) peatada jaoskonnakomisjoni, valla või linna valimiskomisjoni või maakonna valimiskomisjoni liikme tegevuse, kes on seadust rikkunud;
- 2) tühistada valla või linna valimiskomisjoni või maakonna valimiskomisjoni otsuse või tunnistada jaoskonnakomisjoni, valla või linna valimiskomisjoni või maakonna valimiskomisjoni toimingu seadusevastaseks ning teha jaoskonnakomisjonile, valla või linna valimiskomisjonile või maakonna valimiskomisjonile ettekirjutuse seaduserikkumise kõrvaldamiseks;

3) tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas, valimisringkonnas või vallas või linnas kehtetuks ning korraldada kordushääletamine, kui seaduserikkumine mõjutas või võis hääletamistulemusi oluliselt mõjutada.

§ 66. Valimiskomisjoni otsuse või toimingu peale kaebuse esitamine

(1) Kui huvitatud isik leiab, et jaoskonnakomisjoni toiminguga, valla või linna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga, maakonna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga või Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse või toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduses (RT I 2002, 29, 174) ettenähtud korras kaebuse Riigikohtule.

(2) Kaebuse valimiskomisjoni otsuse või toimingu peale võib Riigikohtule esitada pärast asja lahendamist Vabariigi Valimiskomisjonis. Kaebus esitatakse Riigikohtule kolme päeva jooksul Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse teatavakstegemisest või toimingu sooritamisest arvates Vabariigi Valimiskomisjoni kaudu.

§ 67. Hääletamistulemuste kehtetuks tunnistamine

(1) Kui Vabariigi Valimiskomisjon või Riigikohus on tunnistanud hääletamistulemused valimisjaoskonnas, valimisringkonnas, vallas või linnas kehtetuks, määrab Vabariigi Valimiskomisjon uue valimispäeva ja vastavates valimisjaoskondades, valimisringkondades, valdades või linnades korraldatakse kordushääletamine. Volikogu valimiste tulemus tehakse kindlaks pärast kordushääletamise tulemuste selgumist.

(1¹) Kordushääletamist ei korraldata, kui Vabariigi Valimiskomisjon on tunnistanud elektroonilise hääletamise tulemused kehtetuks ja kutsunud elektrooniliselt hääletanud valijaid hääletama valimispäeval käesoleva seaduse §-s 45 või 52 sätestatud korras.

(2) Kordushääletamisel käesoleva seaduse §-des 46–51 ettenähtut ei kohaldata.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

11¹. peatükk VASTUTUS

[RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

§ 67¹. Andmete või materjalide esitamata jätmise või valimiskomisjoni otsuse mittetäitmine

(1) Andmete või materjalide esitamata jätmise eest valimiste korraldamiseks, samuti valimiskomisjoni otsuse mittetäitmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 20 trahviühikut.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väärteole kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364) üldosa ja väärteomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313) sätteid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on politseiprefektuur.

§ 67². Poliitilisele välireklaamile kehtestatud piirangute rikkumine

(1) Poliitilise välireklaami avalikustamisele kehtestatud piirangute rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

(3) Poliitilisele välireklaamile kehtestatud nõuete täitmata jätmise või kehtestatud piirangutest üleastumise eest vastutavad reklaami avalikustajatena käesolevas seaduses sätestatud korras:

1) reklaami tellija, kui tema tellitud reklaam rikub käesoleva seadusega reklaamile kehtestatud nõudeid või piiranguid, välja arvatud käesoleva lõike punktides 2 ja 4 sätestatud juhtudel;

2) reklaami vahendaja või tootja, kui tema tegevus rikub käesoleva seadusega reklaamile kehtestatud nõudeid või piiranguid;

3) reklaami avalik esitaja, üldsusele näitaja või üldsusele ülekandja, kui tema tegevus rikub käesoleva seadusega reklaami avalikustamisele kehtestatud piiranguid;

4) käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud reklaami avalikustajad solidaarselt, kui nende tegevus rikub käesoleva seadusega reklaamile kehtestatud nõudeid või piiranguid ning nende eraldi vastutust ei ole võimalik tuvastada.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud väärteole kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364; 2002, 86, 504; 82, 480; 105, 612; 2003, 4, 22; 83, 557; 90, 601; 2004, 7, 40; 46, 329; 54, 387; 56, 401; 88,

600; 2005, 20, 126) üldosa ja väärteomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313; 110, 654; 2003, 26, 156; 83, 557; 88, 590; RT III 2004, 9, 96; RT I 2004, 46, 329; 54, 387 ja 390; 56, 403) sätteid.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on politseiprefektuur.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud väärteoasju arutab maa- või linnakohus.
[RT I 2005, 37, 281- jõust. 10.07.2005]

§ 67³. Häälendamisedeli häälendamisruumist väljaviimine

(1) Häälendamisedeli häälendamisruumist väljaviimise keelu rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 20 trahviühikut.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väärteole kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on politseiprefektuur.
[RT I 2006, 30, 231- jõust. 14.07.2006]

12. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 68. Volikogu liikmete registreerimine ja nende volituste algamine

(1) Valla või linna valimiskomisjon registreerib valitud volikogu liikmed oma otsusega pärast valimispäeva, kui Vabariigi Valimiskomisjonile ja Riigikohtule kaebuste esitamise tähtaeg on möödunud või kui nimetatud kaebuste kohta on tehtud lõplikud otsused.

(2) Käesoleva seaduse § -s 67 ettenähtud juhul registreerib valla või linna valimiskomisjon valitud volikogu liikmed oma otsusega pärast kordushääletamise päeva, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud.

(3) Valimistulemused loetakse väljakuulutatuks ja volikogu liikme volitused algavad valla või linna valimiskomisjoni käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 märgitud otsuse avalikustamisele järgneval päeval.

(4) Täiendavatel valimistel valitud volikogu liikmete volitused lõpevad samaaegselt käesoleva seaduse § -s 2 ettenähtud ajal valitud volikogu liikmete volitustega.

(5) Valla või linna valimiskomisjon kutsub valitud volikogu kokku hiljemalt seitsmendal päeval pärast valimistulemuste väljakuulutamise päeva.

§ 69. Volikogu asendusliikmete registreerimine

(1) Valla või linna valimiskomisjon registreerib volikogu asendusliikmed oma otsusega. Valla või linna valimiskomisjon edastab otsuse volikogu esimehele.

(2) Asendusliikmed registreeritakse valimisringkondade kaupa erakondadele ja valimisliitudele, kelle kandidaadid kogusid vastavas vallas või linnas kokku vähemalt 5 protsenti kehtivatest häälest. Kui valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas on ainult üksikkandidaadid, registreeritakse asendusliikmeteks samas valimisringkonnas valimata jäänud üksikkandidaadid.

(3) Asendusliikmeteks registreeritakse valimata jäänud kandidaadid reastatult saadud häälte arvu järgi. Kui kandidaadid said valijatelt hääli võrdselt, paigutatakse ettepoole kandidaat, kes paiknes erakonna või valimisliidu ringkonnanimikirjas tagapool.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 70. Lisamandaatide registreerimine

(1) Lisamandaatide jaotamise aluseks on erakondade ja valimisliitude võrdlusarvude tabel, mis on kinnitatud valla või linna valimiskomisjoni otsusega. Valla või linna valimiskomisjon edastab otsuse volikogu esimehele.

(2) Võrdlusarvude tabelis on erakondadele ja valimisliitudele arvatud võrdlusarvud (§ 56 lõige 5) suuruse järjekorras, alates võrdlusarvust, mis esimesena jäi nimekirjamandaatide jaotamisel arvesse võtmata.

(3) Kui vähemalt kaks võrdlusarvu on võrdsed, saab kõrgema järjekoha valijatelt rohkem hääli saanud erakonna või valimisliidu võrdlusarv. Kui erakondadele või valimisliitudele on antud võrdne arv hääli, saab kõrgema järjekoha erakond või valimisliit, kelle kandidaadid paiknesid valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas tagapool.
[RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]

§ 70¹. [Kehtetu – RT III 2005, 13, 128- jõust. 19.04.2005]

§ 71–73. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 74. Seaduse jõustumine

[RT I 2002, 68, 407- jõust. 07.08.2002]

- (1) Käesolev seadus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
- (2) Paragrahv 71 ja § 72 punkt 2 jõustuvad 2005. aasta 17. oktoobril.
- (3) Paragrahvi 72 punkt 1 jõustub 2002. aasta 21. oktoobril.
- (4) Paragrahvi 5 lõiked 1 ja 5, § 14 lõiked 1 ja 2, § 17 lõike 4 punkt 3 § 25, § 31¹ lõige 1 ja lõike 3 punkt 4 Euroopa Liidu kodanike kohta ettenähtu osas jõustuvad Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga.
- (5) [Kehtetu – RT I 2005, 47, 387- jõust. 18.09.2005]